

Додаток
до наказу Міністерства розвитку
економіки, торгівлі та сільського
господарства України
31.03. 2020 № 560

**МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ
ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(Мінекономіки)**

АПЕЛЯЦІЙНА ПАЛАТА

вул. М. Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044)200- 47-53, факс (044)253-63-71
E-mail: meconomy@me.gov.ua, <http://www.me.gov.ua>, код ЄДРПОУ 37508596

Р І Ш Е Н Н Я

18 лютого 2020 року

Колегія Апеляційної палати Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, затверджена розпорядженням голови Апеляційної палати Перевезенцева О.Ю. від 21.11.2019 № Р/121-19 у складі головуючого Чуяна Ю.В. та членів колегії Тумко Л.І., Шека О.П. розглянула заперечення Сінченка О.Д. проти рішення Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (далі – Мінекономрозвитку) від 15.10.2019 про відмову у видачі патенту на винахід «Рушій інерційний» за заявкою № а 2017 11398.

Представник Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» (далі – заклад експертизи) – Луценко Ф.О.

При розгляді заперечення до уваги були взяті такі документи:
заперечення вх. № ВКО/677-19 від 19.12.2019 проти рішення Мінекономрозвитку про відмову у видачі патенту на винахід «Рушій інерційний» за заявкою № а 2017 11398;
копії матеріалів заявки № а 2017 11398.

Аргументація сторін

За результатами кваліфікаційної експертизи, проведеної закладом експертизи з урахуванням змін і додаткових матеріалів, поданих у зв'язку з одержанням апелянтом попереднього висновку кваліфікаційної експертизи №15341/ЗА/19 від 05.07.2019 встановлено, що заявлений винахід не відповідає умовам патентоздатності, визначеним для нього частиною 1 статті 7 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (далі – Закон): за пунктом 1 формули не є промислово придатним.

Також за результатами кваліфікаційної експертизи встановлено, що заявлений винахід за пунктом 2 формули винаходу не відповідає вимогам частини 8 статті 12 Закону.

Експертиза проводилась відповідно до Закону та встановлених на його основі Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель, які затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 05.03.2002 № 197 (далі – Правила розгляду), та із врахуванням Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель, які затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 22.01.2001 № 22 (далі – Правила складання).

Заявка розглянута із врахуванням змінених документів заявки: формули винаходу на 4 арк., що подана листом № б/н від 18.08.2019 (вх. № 19/ЗА/47937 від 22.08.2018), а також опису винаходу на 8 арк. та креслень на 6 арк., що подані листом № б/н від 11.02.2018 (вх. № 18/ЗА/9123 від 13.02.2018).

Під час перевірки формули винаходу із врахуванням опису винаходу на відповідність вимогам, визначеним частин 4, 7, 8 статті 12 Закону, відповідно до пункту 6.4 Правил розгляду, заклад експертизи зазначив наступне.

Вимоги частин 4, 7, 8 статті 12 Закону в частині, що зазначена нижче, не дотримані зважаючи на наступне.

Відповідно до пункту 7.3.1 Правил складання: «Формулу (або кожний пункт багатоланкової формули) викладають одним реченням». Натомість пункт 2 зміненої формули винаходу викладений декількома реченнями.

Пункт 2 зміненої формули винаходу містить в основному ознаки, яких не було у первинних матеріалах заявки. Наприклад, такі:

- «кожна куля ланцюга зв'язана з корпусом пристрою через чотири контактні крапки тунелю - одна опорна, яка співпадає з напрямком вектора відцентрової сили, дві спрямовуючі крапки які співпадають з лінією, що іде через центр сфери кулі та перпендикулярною вектору відцентрової сили кулі і вектору лінійного руху кулі, одна крапка зворотна вектору відцентрової сили, привідна шестерня зв'язана з 11 кулями ланцюга куль через свої зуби сферичного профілю співпадаючого зі сферою куль, кожна куля зв'язана з двома сусідніми кулями через дві крапки дотику»;

- «монолітний корпус пристрою можливо виконувати двома способами: перший спосіб робиться пошарово із композитних матеріалів, для чого спочатку сталеві одна бігова та три спрямовуючі плоского профіля доріжки, які мають монтажні з'єднання у крапках відсутності відцентрових інерційних сил (кулі № 7 та № 28 на фіг 3), потім ці сталеві чотири доріжки укладаються на сформований з воску тунель у масштабі 1:1 запропонованої траси з технологічними стержнями з воску для привідної шестерні та для з'ємних вікон для заповнення куль в середину тунелю в місцях куль №№7 та 28 на фіг 3, після чого весь восковий тунель разом з біговими доріжками обертається композиційними вуглеволоконними тканинами зв'язаними епоксидними клеями у кількості шарів, забезпечуючих жорсткість конструкції корпуса пристрою до моменту руйнування куль ланцюга від дій сил відцентрових інерцій та реакцій

опорної доріжки тунелю, після засихання клею вилучають весь віск з середини монолітного корпусу пристрою за допомогою водяного пару»;

- «другий спосіб виконання монолітного пристрою - з глини формується повний і точний об'ємний розмір тунелю разом з технологічними стержнями після чого його витримують у печі до повного спікання глини охолоджують перевіряють збереження геометричних параметрів тунелю разом з технологічними стержнями; цей монолітний блок глини розташовують у середині циліндричного кільця зі спеченої глини який обмежує зовнішні розміри монолітного корпусу пристрою у діаметрі та висоті, далі внутрішній об'єм циліндричного кільця, який лежить на площині з формовочної землі заливається рідкою високоякісною конструкційною сталлю (наприклад Г-13 «сталь Гатфільда») після повного застигання і охолодження видаляється вся глина з середини монолітного пристрою і поліруються внутрішня поверхня тунелю; сталеві кулі ланцюга виконують у формі ідеальної сфери; привідна шестерня виконана як монолітна деталь з 12-ма циліндричними зубами неповною сферичного профілю, співпадаючого зі сферою кожної кулі та маючої дві опорні циліндричні поверхні для підшипників котіння, зовнішні обойми яких кріпляться до корпусу пристрою, на привідному хвостовику шестерні зроблена канавка для кріплення шпонки; після заповнення тунелю пристрою 33-ма кулями технологічні вікна зачиняються з'ємними щитами».

Відповідно до пункту 7.6 Правил розгляду додаткові матеріали визнають такими, що виходять за межі розкритої у поданій заявці суті винаходу (корисної моделі), якщо вони містять відсутні в первинних матеріалах заявки додаткові ознаки, які необхідно включити до формули винаходу (корисної моделі).

Відповідно до пункту 7.15 Правил розгляду додаткові матеріали в частині, що виходить за межі розкритої у поданій заявці суті винаходу, під час проведення кваліфікаційної експертизи заявки не враховуються і можуть бути оформлені заявником як самостійна заявка.

З огляду на вищезазначене змінена формула винаходу в частині залежного пункту 2 під час подальшого проведення кваліфікаційної експертизи заявки не враховувалась.

Відповідно до частини 8 статті 15 Закону пріоритет винаходу може бути встановлено за датою одержання закладом експертизи додаткових матеріалів (поданих листом від 18.08.2019), оформлених відповідно до частини сьомої статті 16 Закону як самостійна заявка, якщо ця заявка буде подана протягом трьох місяців від дати одержання заявником цього висновку.

У описі винаходу використано термін «відцентрова потужність», щодо поняття «відцентрова сила».

Під час перевірки промислової придатності винаходу згідно з частиною 8 статті 7 Закону та відповідно до пункту 6.5.1 Правил розгляду експертиза зазначила наступне.

За результатами перевірки вимог, зазначених у пункті 6.5.1.1 Правил розгляду, встановлено наступне.

Із опису винаходу та мотивованої відповіді, яка подана листом від 18.08.2019, випливає те, що заявлений інерційний рушій призначений для створення спрямованої рушійної сили здатної змінювати рух центру мас пристрою виключно за рахунок сумарної сили інерції металевих куль при їх русі по замкнутій криволінійній траєкторії всередині корпусу.

Можливість створення спрямованої рушійної сили здатної змінювати рух центру мас пристрою за рахунок сил інерції, які виникають при синхронізованому обертанні внутрішніх конструктивних елементів пристрою і є внутрішніми силами системи конструктивних елементів заявленого пристрою, виключається фундаментальним фізичним законом: законом збереження імпульсу (див. статті: «Закон збереження імпульсу» у Вікіпедії — вільній енциклопедії (<http://uk.wikipedia.org>) (далі – Д1), а також теоремами: про рух центру мас системи та про зміну кількості руху системи (див. статті: «Теорема о движении центра масс системы» (далі – Д2) та «Теорема об изменении количества движения системы» (далі – Д3) у Википедии – свободной энциклопедии (<http://ru.wikipedia.org>) або книгу Воронков И.М. «Курс теоретической механики. Изд. 5-е, стереотипное. –М.: Государственное издательство технико-теоретической литературы, 1954, с. 464-466, 469-471» (далі – Д4).

Зокрема, у Д2 зазначено про те, що рух центру мас (системи) визначається тільки зовнішніми силами, а внутрішні сили ніякого впливу на цей рух чинити не можуть.

По суті, те саме зазначено у Д4, сторінка 471: «З цієї теореми (теорема про рух центру мас системи) випливає: 1) внутрішні сили не впливають на рух центру мас системи; 2) якщо зовнішні сили відсутні, то центр мас системи рухається як матеріальна точка в тому випадку, коли на неї не діють ніякі сили; отже, він або залишається нерухомим або рухається прямолінійно і рівномірно».

З огляду на це, за рахунок інерційних сил, які діють на кулі при їх криволінійному русі, та сил, які діють з боку куль на корпус пристрою, неможливо вплинути на рух центру мас системи куль та корпусу пристрою, оскільки ці сили є внутрішніми силами системи елементів заявленого пристрою. Відтак заявлений пристрій не може створювати рушійної сили, яка-б переміщувала заявлений пристрій у просторі. Тобто, заявлений пристрій не може виконувати своє призначення як рушій.

У мотивованій відповіді апелянт не погодився із викладеним у попередньому пункті цього висновку та пункті 3.2.2 попереднього висновку кваліфікаційної експертизи № 15341/ЗА/19 від 05.07.2019.

Однак, наведені у мотивованій відповіді уривки із текстів зазначених у ній джерел не стосуються спростування закону збереження імпульсу та теореми про рух центру мас системи, яка є наслідком зазначеного закону.

Закон збереження імпульсу є загальновизнаним фізичним законом. Відтак, заперечення та аргументи апелянта є необґрунтованими.

Таким чином, можна вважати встановленим те, що реалізація призначення заявленого об'єкта винаходу неможлива, а відтак третю вимогу пункту 6.5.1.1 Правил розгляду можна вважати не дотриманою.

Згідно з пунктом 6.5.1.2 Правил розгляду якщо на дату пріоритету винаходу (корисної моделі) дотримані всі зазначені в пункті 6.5.1.1 вимоги, то охарактеризований у незалежному пункті формули винахід (корисну модель) визнають як такий, що відповідає умові промислової придатності.

Відповідно до пункту 6.5.1.3 якщо хоча б одна із зазначених вимог не дотримана, то робиться висновок, що винахід (корисна модель) не відповідає умові промислової придатності.

Із врахуванням вищезазначеного встановлено, що третя вимога, зазначена в пункті 6.5.1.1 Правил розгляду, не дотримана. За таких обставин, відповідно до пункту 6.5.1.3 Правил розгляду необхідно вважати встановленим те, що охарактеризований у пункті 1 зміненої формули винахід не відповідає умові промислової придатності.

На підставі висновку закладу експертизи Мінекономрозвитку прийнято рішення від 15.10.2019 про відмову у видачі патенту на винахід «Рушій інерційний» за заявкою № а 2017 11398.

Апелянт – Сінченко О.Д. заперечує проти рішення Мінекономрозвитку від 15.10.2019 за заявкою № а 2017 11398 та наводить наступні доводи.

Відцентрові сили інерції, які виникають у кулях запропонованого пристрою під час їх руху в середині опорної шайби є тільки зовнішніми силами для цієї шайби, а не внутрішніми силами, як стверджує експерт.

У підручнику «А.А.Яблонский. Курс теоретической механики. Часть 2. Динамика Изд.4-е, дополненное. Издательство «Высшая школа» Москва-1971г» на сторінці 107 зазначено: «Одна и та же сила может быть как внешней так и внутренней, в зависимости от того, какая механическая система рассматривается. Так, например, реакции подшипников вала являются внешними силами относительно вала Эти же реакции относятся к внутренним силам когда рассматривается вся установка, вместе со станиной».

За аналогією, у запропонованому пристрою опорна шайба сприймає інерційні відцентрові сили куль під час їх руху по трасі як зовнішні сили, які змушують рухатись центр мас пристрою у просторі.

Укрпатент у попередньому висновку кваліфікаційної експертизи № 15341/3А/19 від 05.07.2019 у пункті запропонував: «вказати наявність конструктивних елементів, наявність зв'язків між елементами, взаємне розташування елементів і т.д.» шляхом подачі замінюючих аркушів, що і було зроблено апелянтом.

Однак, у остаточному висновку № 23749/3А/19 від 15.10.2019 Укрпатент у пункті 7.6 вказує: «ці матеріали виходять за межі розкритої у поданій заявці суті винаходу».

Враховуючи зазначене апелянт просить: визнати сили інерції, які виникають у кулях запропонованого пристрою під час їх обертання у середині опорної шайби, зовнішніми силами для цієї шайби; скасувати рішення Мінекономрозвитку від 15.10.2019 про відмову у видачі патенту на винахід та повернути заявку № а 2017 11398 на повторний розгляд до Укрпатенту.

Колегія Апеляційної палати вивчила і проаналізувала аргументацію сторін, що міститься в матеріалах справи та яку було наведено під час розгляду заперечення в апеляційному засіданні.

Керуючись пунктом 2 глави 2 розділу V Регламенту Апеляційної палати Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, при розгляді заперечення колегія Апеляційної палати перевірила обґрунтованість рішення Мінекономрозвитку у межах підстав та вимог, викладених у запереченні, керуючись Законом, Правилами складання та Правилами розгляду.

Згідно з пунктом 6.5.1.1 Правил розгляду для встановлення промислової придатності винаходу перевіряють:

наявність у матеріалах заявки посилання на призначення заявленого об'єкта винаходу (для нових хімічних сполук - його можливе застосування);

наявність у первинних матеріалах заявки описаних засобів і методів, за допомогою яких можливе здійснення винаходу в тому вигляді, як він охарактеризований в будь-якому пункті формули. Якщо такі відомості в матеріалах заявки відсутні, допускається, щоб засоби і методи, на які є посилання в заявці, були описані в джерелах інформації, що стали загальнодоступними до дати пріоритету винаходу.

Крім цього, у разі здійснення винаходу за будь-яким пунктом формули, перевіряють, що реалізація вказаного заявником призначення дійсно можлива.

У попередньому висновку кваліфікаційної експертизи встановлено, що реалізація вказаного заявником призначення неможлива, оскільки заявлений пристрій не може створювати рушійної сили, яка б переміщувала заявлений пристрій в просторі, відповідно до закону збереження імпульсу і теорем про рух центру мас і про зміну кількості руху системи.

У листі-відповіді на вищезгаданий попередній висновок апелянт надав пояснення, як, на його думку, має відбуватися робота заявленого інерційного рушія, а саме описав, що рух рушія забезпечується за рахунок появи зовнішньої сили, яка виникає внаслідок того, що кулі ланцюга запропонованого пристрою рухаються відносно монолітного корпусу і їх сили не врівноважуються.

Разом з листом-відповіддю апелянтом надано змінену формулу винаходу.

На думку колегії Апеляційної палати наданих пояснень апелянта не достатньо для ясного і повного розуміння принципу, за яким може виникати зазначена зовнішня сила.

Пояснення апелянта ґрунтуються на тому, що монолітний блок запропонованого пристрою не має станини, яка б переводила його реакцію у

внутрішню силу, при цьому кулі ланцюга запропонованого пристрою рухаються відносно монолітного корпусу і їх сили не врівноважуються, а їх різниця веде до появи зовнішньої сили, прикладеної до системи, що, в свою чергу, впливає на рух центру мас системи, крім того, апелянт навів детальні відомості щодо виготовлення і вигляду монолітного корпусу і з'єднання його з ланцюгом.

Однак, по-перше, такі пояснення апелянта є необґрунтованими, оскільки кулі і корпус складають єдину систему, тому всі сили, що діють всередині даної системи є внутрішніми силами системи елементів заявленого пристрою і такими, що не впливають на рух центру мас системи, адже, за рахунок інерційних сил, які діють на кулі при їх криволінійному русі, та сил, які діють з боку куль на корпус пристрою, неможливо вплинути на рух центру мас системи куль та корпусу пристрою.

По-друге, відомості щодо виготовлення і вигляду монолітного корпусу і з'єднання його з ланцюгом, наведені у пункті 2 зміненої формули, відсутні у первинних матеріалах заявки.

Таким чином, вищезгадані додаткові відомості не повинні прийматися до уваги під час проведення кваліфікаційної експертизи.

Крім того, колегія Апеляційної палати вважає, що аргументація апелянта щодо можливості реалізації вказаного ним призначення в заявленому винаході є непереконаливою.

Таким чином, вимога щодо реалізації вказаного апелянтом призначення при здійсненні винаходу за формулою, зміненою після попереднього висновку експертизи, не дотримана.

Згідно з пунктом 6.5.1.3 Правил розгляду, якщо хоча б одна із зазначених у пункті 6.5.1.1 Правил розгляду вимог не дотримана, то робиться висновок, що винахід не відповідає умові промислової придатності.

Також колегія Апеляційної палати вважає за необхідне відмітити, що зазначені у запереченні апелянта твердження щодо змушування його Укрпатентом виходити за межі первинних матеріалів є безпідставними, оскільки зауваження, наведені експертом у попередньому висновку, лише вказували на недоліки формули, а рішення щодо внесення додаткових ознак прийнято апелянтом самостійно.

На підставі викладеного колегія Апеляційної палати вважає остаточний висновок за результатами кваліфікаційної експертизи про невідповідність винаходу умовам патентоздатності обґрунтованим, а рішення Міністерства економічного розвитку від 15.10.2019 про відмову у видачі патенту на винахід «Рушій інерційний» за заявкою № а 2017 11398 правомірним.

За результатами розгляду заперечення, керуючись Законом України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», Регламентом Апеляційної палати Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, затвердженим наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 19.02.2017 № 263, колегія Апеляційної палати

в и р і ш и л а:

1. Відмовити Сінченку О.Д. у задоволенні заперечення.
2. Рішення Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15.10.2019 про відмову у видачі патенту на винахід «Рушій інерційний» за заявкою № а 2017 11398 залишити чинним.

Рішення набирає чинності з дати його затвердження наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Затверджене рішення може бути оскаржено у судовому порядку протягом двох місяців від дати його одержання.

Головуючий

Ю. В. Чуян

Члени колегії

Л. І. Тумко

О. П. Шека